

Prawo i Sprawiedliwość

PROGRAM SAMORZĄDOWY

2010–2014

WOJEWÓDZTWO
MAZOWIECKIE

Spis treści

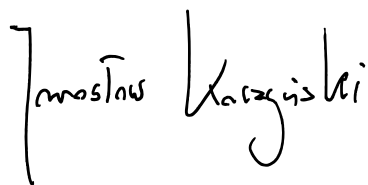
Wstęp	3
Wstęp „Przedsiębiorcze i Samorządne Mazowsze”	4
Wyzwania, które stoją przed nową kadencją Sejmiku Woj. Mazowieckiego w świetle aktualnej sytuacji regionu	6
Stan Województwa Mazowieckiego na koniec rządów koalicji PO – PSL, sprawującej władzę na Mazowszu w latach 2006 – 2010	12
Program dla Mazowsza w zakresie infrastruktury i transportu publicznego	14
Tezy programowe dla subregionu radomskiego	17
Tezy programowe dla subregionu płocko-ciechanowskiego	22
Tezy programowe dla subregionu siedlecko-ostrołęckiego	30
Tezy programowe dla metropolii warszawskiej	33

Wstęp

21 listopada Polacy wybiorą nowe władze samorządowe wszystkich szczebli od gmin poprzez miasta i powiaty po sejmiki wojewódzkie. Prawo i Sprawiedliwość z pełnym zaangażowaniem bierze udział w tych ważnych dla Polaków wyborach. Przedstawiamy naszych kandydatów na prezydentów, burmistrzów, wójtów, radnych gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Są wśród nich zarówno ci, którzy już skutecznie pełnili te funkcje, jak i wielu nowych, często młodych ludzi, pragnących służyć swym lokalnym społecznościom. Chcemy, aby w samorządach wszystkich szczebli było jak najwięcej osób kompetentnych, uczciwych, potrafiących wstąpić się w oczekiwania swych współmieszkańców i rozumiejących potrzeby ludzi, których będą reprezentować.

Wszystkich kandydatów Prawa i Sprawiedliwości łączy program samorządowy adresowany do wszystkich ludzi, nastawiony na rozwiązywanie ich codziennych problemów, niezależnie od miejsca ich występowania. Polska równych szans to kraj, który nie może być podzielony na obszary coraz bogatsze i pozostające w tyle – najczęściej małe miasta i wsie. Dla przedstawionej w programie polityki rozwoju ważne są wszystkie regiony, wszystkie gminy i miejscowości.

Rozwinięciem ogólnopolskiego programu samorządowego jest 16 propozycji programów wojewódzkich. W ten sposób rozpoczynamy debatę samorządową, do udziału której zapraszamy wszystkich mieszkańców regionu.

Cel do którego dążymy

Działamy dla obecnych i przyszłych pokoleń

Władza publiczna stanowi podmiot polityki ekonomicznej, społecznej i ekologicznej. Zgodnie z art. 16 ust. 2; 94 i 163 Konstytucji RP – tworzą ją dwa piony: państwowy i samorządowy. Regulatorem ładu między pionem państwowym a samorządowym jest m. in. konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju, wymieniona wśród innych zasad ustrojowych (art. 5 Konstytucji RP). Uznając, że wszyscy ludzie mają prawo do godności – art. 30 Konstytucji RP, zobowiązujemy się i przyjmujemy na siebie odpowiedzialność budowania społeczeństwa sprawiedliwego, zapewniającego swoim obywatelom równość szans.

Program wyborczy Komitetu Wyborczego PiS dla Województwa Mazowieckiego odnosi się do kompetencji samorządu na poziomie wojewódzkim. Program jest uzupełnieniem programów dla poszczególnych powiatów i gmin z terenu województwa.

Zobowiązujemy się do urzeczywistniania rozwoju umocowanego i opartego w prawie naturalnym, który gwarantuje szeroko rozumiany ład: społeczny, ekonomiczny i ekologiczny.

Nie zgadzamy się na zawężenie roli jednostek samorządu terytorialnego do kategorii usługowo-ekonomicznej. Naszym wyzwaniem jest pokonanie granic niemożności zarówno ekonomicznych, jak i mentalnych poprzez ukierunkowanie na poprawnie rozumiany rozwój i wpisanie społeczności lokalnych w procesy rozwojowe.

Sprzeciwiamy się lansowanej koncepcji kształtowania rozwoju w oparciu o model polaryzacyjno-dyfuzyjny i koncepcję lokowania środków w tak zwanych biegunach wzrostu, które zawężane są do wiodących miast, głównie uprzemysłowionych i których wzrost nie przekłada się na wyrównywanie poziomu życia na wielu obszarach Polski.

Uznajemy, że każdy obszar posiada swoją specyfikę, swój potencjał, który prawidłowo zagospodarowany może – i powinien – stać się czynnikiem dyfuzyjnym danego obszaru. Każdy obszar lokalny, poprzez swoje uwarunkowania, może stać się lokomotywą własnego rozwoju.

Wyzwania przed którymi stoimy

Pogłębiające się podziały ludzi na bogatych i biednych, widoczne dysproporcje między poszczególnymi regionami Polski symbolicznie wyrażane w potocznym podziale na Polskę A, B... stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa, stabilności i rozwoju naszego państwa. Są one zarówno historyczną spuścizną, jak też konsekwencją dominującej obecnie polityki neoliberalnej realizowanej przez rządzącą koalicję PO-PSL.

Sprzeciwiamy się nieustannej praktyce przerzucania zadań właściwych dla władzy państwowej na samorządy lokalne i obarczanie ich odpowiedzialnością za ich realizację. Mówimy stanowcze NIE, tzw. *politycznej psychologii*.

Model rozwoju Mazowsza za, którym się opowiadamy.

1. Równomierny i zrównoważony rozwój Mazowsza, które jest województwem z silnym rolnictwem i wielką aglomeracją stołeczną, da szansę trwałego wzrostu.
2. Priorytetem dla rozwoju są: jakość życia, któremu przyświeca zasada: *przedsiębiorczość i samorządność*;
3. Obowiązuje polityka wyrównywania szans subregionów rolniczych i poza-stołecznych ośrodków gospodarczych.
4. Społeczna gospodarka rynkowa gminy staje się wyzwaniem i zadaniem dla samorządu terytorialnego mazowieckiego;
5. Najcenniejszym kapitałem jest kapitał ludzki a rozwój człowieka traktowany jest w pełni; (rozwoju duchowy, kulturalny, zdrowotny w oparciu o wartości rodzinne i narodowe)
6. Procesy wytwarzania ukierunkowane są na zapewnienie ładu, a zysk nie jest jednym z priorytetów (zajmuje trzecie miejsce po przetrwaniu i rozwoju);
7. Dąży się do obrony i wykorzystania popytu wewnętrznego (lokalnego, który jest istotny dla ograniczania bezrobocia);
8. angażuje się kapitał lokalny i rodzinny w procesy rozwoju, zapewniając tym samym ich trwałość;
9. Kieruje się długookresową koncepcją rozwoju, np. umocowaną w kapitale rodzinnym i rodzimym i wsparciu dla przedsiębiorców lokalnych.

Województwo Mazowieckie jest regionem o największym potencjale gospodarczym i demograficznym w Polsce. Jednak na ponad 5 milionów ludzi na Mazowszu pracę posiada nieco ponad 2 miliony. W pracy dla Mazowsza będziemy dążyć do odwrócenia fatalnej sytuacji na rynku, którą doświadczona jest młodzież. Młodzi ludzie stanowią ok. 60 % wszystkich bezrobotnych. Taki stan trwale pozbawia nasz region siły i konkurencyjności w stosunku do wiodących regionów Europy.

Młodzi ludzie, często posiadający wykształcenie wyższe, pozbawieni są pracy ze względu na systematyczne odrzucanie przez rządzącą PO i PSL propozycji PiS, które prowadzą do otwarcia atrakcyjnych zawodów. Tylko zmiana w polityce zatrudnienia młodych ludzi z najwyższymi kwalifikacjami da szansę rozwoju Mazowsza.

Misja rozwoju województwa mazowieckiego, która zakłada, że Mazowsze jako region najbardziej rozwinięty w Polsce podejmie uczestnictwo w rywalizacji z innymi rozwiniętymi regionami, poprzez eliminowanie dysproporcji rozwojowych, rozwój gospodarki opartej na wiedzy oraz zapewnienie mieszkańcom optymalnych warunków do rozwoju jednostki, rodziny jak i całej społeczności, przy jednoczesnym zachowaniu spójnego i zrównoważonego rozwoju, jest niestety nadal nie realizowana. Trafnie pokazuje to opisana niżej diagnoza stanu Mazowsza po 4 latach rządu koalicji PO i PSL. Pomimo partykularnego, politycznego wsparcia zarządu województwa przez bliźniaczą koalicję rządową, nasze województwo przeżywa najcięższe kłopoty finansowe i gospodarcze od czasów jego powstania. Świadczy o tym wymownie alarmujący list skierowany przez Marszałka Województwa do Posłów na sejm RP z terenu województwa mazowieckiego.

Województwo Mazowieckie jest również przy końcu listy województw pod kontem wydatkowania środków unijnych. Pomimo wielu nominacji politycznych na stanowisko szefa Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych, nadal z pozyskiwaniem środków europejskich jest bardzo źle.

Mazowsze oczekuje na zmiany, na zmiany w polityce rozwoju, na zmiany we władzach województwa. Prawo i Sprawiedliwość ma kompetentnych i uczciwych kandydatów, którzy w wyborach samorządowych ubiegać się będą o głos wyborców. Jesteśmy gotowi swoje doświadczenie zdobyte na różnych szczeblach samorządu, w Rządzie Pana Premiera Jarosława Kaczyńskiego i w wielu miejscach naszej pracy, oddać na rzecz Województwa Mazowieckiego. 21 listopada 2010 roku prosimy o zaufanie i głos Mazowszan.

Wyzwania, które stoją przed nową kadencją Sejmiku Województwa Mazowieckiego w świetle aktualnej sytuacji regionu

1. Samorząd Województwa Mazowieckiego realizuje zamierzenia rozwojowe w oparciu o dwa podstawowe dokumenty o charakterze strategicznym: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego (SRWM) do roku 2020 przyjęta przez Sejmik WM w 2006 roku i Regionalny Program Operacyjny (RPO) na lata 2007-2013 przyjęty

przez Sejmik WM w roku 2007. W obydwu dokumentach rozwojowe cele strategiczne zostały sformułowane następująco:

- w SRWM cel nadrzędny rozwoju Mazowsza to: „wzrost konkurencyjności gospodarki i równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie jako podstawę poprawy jakości życia mieszkańców”,
- w RPO z kolei celem głównym jest „poprawa konkurencyjności regionu i zwiększanie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa”.

W obydwu dokumentach te cele o charakterze strategicznym zostały rozpisane na wiele różnych celów szczegółowych, a zadaniem organów samorządu województwa (Zarządu, Sejmiku) jest ich realizacja w oparciu o środki zawarte w corocznych budżetach, a od roku 2004 także środki zewnętrzne pochodzące głównie z budżetu Unii Europejskiej.

2. Od 1 stycznia 2004 roku obowiązuje nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, która w znaczący sposób powiększyła dochody samorządów w tym w szczególności samorządów województw. W przypadku województwa mazowieckiego ten wzrost dochodów był blisko 10-krotny a ze znaczących kompetencji po zmianie ustawy o finansach, samorządom województw przypadły dodatkowo tylko kolejowe przewozy regionalne). W roku 2000 dochody budżetu województwa wynosiły około 300 mln zł a w roku 2010 około 3 mld zł.

Od 2004 roku województwo mazowieckie korzysta ze środków pochodzących z budżetu UE i w związku z wielkością regionu jest to największa alokacja środków europejskich w skali całego kraju. Z nowej perspektywy finansowej UE na lata 2007-2013 na Mazowsze przypada aż 3 mld euro (czyli kwota około 12 mld zł).

Środki budżetowe i środki europejskie są więc w ostatnich 4 latach na tyle znaczące, że powinny pozwalać na bezkolizyjną realizację planów rozwojowych w tym głównych celów o charakterze strategicznym.

3. Samorząd Województwa Mazowieckiego w ostatnich latach zdecydował się także na odważne sięganie po finansowe środki zewnętrzne o charakterze zwrotnym (pożyczki i kredyty). Spowodowało to jednak gwałtowny przyrost zadłużenia do 1,6 mld zł na koniec 2010 roku co będzie oznaczało zbliżenie się do ustawowego limitu (art. 170 ustawy o finansach publicznych), który wynosi 60% wykonanych dochodów w danym roku budżetowym.

Tak ogromne zadłużenie generuje gwałtowny przyrost kosztów jego obsługi rat i odsetek. Same odsetki w roku 2010 wyniosą ponad 100 mln zł a razem z ratami kredytów i pożyczek przypadającymi do spłaty w 2010 roku wydatki na obsługę długu zbliżą się do 15% planowanych dochodów budżetowych samorządu na ten rok czyli kolejnego limitu określanego przez ustawę o finansach publicznych (art. 169 tej ustawy).

Wszystko to oznacza, że samorząd województwa zaangażował w przedsięwzięcia rozwojowe olbrzymie pieniądze pochodzące z budżetu, środki europejskie jak i środki kredytowe, a ostatnie 4 lata powinny już pozwolić przynajmniej na wstępną ocenę realizacji celów strategicznych województwa przy użyciu tak ogromnych pieniędzy.

4. Niestety podstawowe dane makroekonomiczne pokazują, że w dalszym ciągu nie tylko utrzymuje się silne zróżnicowanie rozwojowe pomiędzy poszczególnymi częściami (subregionami) województwa mazowieckiego ale angażowanie środków rozwojowych jeszcze to zróżnicowanie pogłębia.

Według danych na koniec 2007 roku PKB na jednego mieszkańca w województwie mazowieckim osiągnęło już 88% średniej unijnej, ale PKB Warszawy aż 167%, subregionu płocko – ciechanowski 57%, subregionu około-warszawskiego 53%, siedlecko-ostrołęckiego 41% i subregionu radomskiego tylko 39% średniej unijnej.

W sytuacji kiedy całe województwo mazowieckie nie kwalifikuje się już do wsparcia z funduszy regionalnych UE w następnej perspektywie finansowej na lata 2014 – 2020 (wsparcie mogą uzyskać tylko regiony z PKB na mieszkańca poniżej 75% średniej unijnej) to poszczególne podregiony naszego województwa mogły by z tego wsparcia korzystać jeszcze długo.

To pogłębianie dysproporcji rozwojowych potwierdza także podział środków europejskich na tak zwane projekty kluczowe. W ramach tych projektów Warszawa uzyskała kwotę 1 tys zł na mieszkańca, subregion podwarszawski 2 tys. zł, płocko – ciechanowski 1,5 tys. zł, siedlecko – ostrołęcki 0,6tys. Zł, a subregion radomski zaledwie 0,5 tys. zł.

Najprawdopodobniej podobne dysproporcje występują także w rozdysponowaniu środków unijnych na pozostałe projekty nie będące kluczowymi ale w związku z bardzo niską ich alokacją (umowy podpisane na 32% ogółu środków, umowy rozliczone dotychczas zaledwie 6% ogółu środków) w skali całego województwa trudno o ostateczne dane liczbowe w tej sprawie.

5. W tej sytuacji podstawowe problemy zidentyfikowane i w SRWM i RPO takie jak

- najwyższe ze wszystkich województw wewnątrz-regionalne zróżnicowanie PKB na mieszkańca (od 167% średniej unijnej do 39% średniej unijnej),
- ograniczony tylko do 30-50 km zasięg dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej,
- ograniczony dopływ kapitału zagranicznego na obszary poza aglomeracją warszawską, w żadnym stopniu nie są rozwijywane przez samorząd województwa mazowieckiego

Oznacza to również nie realizowanie przez Zarząd Województwa celów zapisanych w podstawowych dokumentach rozwojowych tj. SRWM i RPO, ze wszystkimi tego negatywnymi konsekwencjami.

Konkluzja: Przy nieuchronnej jak się wydaje zapaści finansowej województwa w następnych latach, ustaniu po 2013 roku dopływu środków z funduszy regionalnych w związku z przekroczeniem przez Mazowsze 75% średniej unijnej jeśli chodzi o PKB na jednego mieszkańca i tak silnej nierównowadze w alokacji środków unijnych na poszczególne subregiony województwa zagrożona zostanie jego spójność, czego wyrazem mogą być tendencje odśrodkowe.

Wyzwania dla WM

1. Najpoważniejsze wyzwanie przed jakim stanie samorząd Województwa Mazowieckiego jest korzystanie ze środków europejskich (Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego) także po roku 2013 czyli w nowej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020.

W związku z osiągnięciem przez województwo mazowieckie już na koniec 2007 roku wskaźnika PKB na mieszkańca aż 88% średniej unijnej, przy utrzymaniu dotychczasowych zasad korzystania z europejskich funduszy (nie przekraczanie przez ten wskaźnik poziomu 75% średniej unijnej), ustanie możliwość korzystania z takiego finansowania

Gdyby przyjąć, że finansowanie to miałyby być podobne jak w upływającym siedmiolecu, oznaczałoby to stratę około 3 mld euro a więc po obecnym kursie 12 mld zł (4 budżetów województwa z roku 2010). W sytuacji kiedy wszystkie subregiony składające się na Mazowsze mają PKB na mieszkańca znacznie poniżej 75% średniej unijnej (od 57% subregion płocko – ciechanowski do 39% subregion radomski) nie otrzymywanie takiego wsparcia jest absolutnie nie do przyjęcia.

Potrzebne są pilne działania rządu w szczególności Ministerstwa Rozwoju Regionalnego a także organów samorządu Mazowsza, aby korzystanie ze środków europejskich było możliwe także po roku 2013. Może to być statystyczne wydzielenie Warszawy (choć nie będzie to łatwe bo zgodę będą musiały wyrazić wszystkie państwa członkowskie), skierowanie środków z obydwu funduszy na poziom subregionalny (NTUS 3) a nie regionalny (NUTS 2) albo też wprowadzenie województwa mazowieckiego do regionów tzw. efektu statystycznego. Takie regiony były wyróżnione w perspektywie 2007-2013 i w budżecie UE wydzielono na ich finansowanie oddzielne środki. Mazowsze bowiem ma wyższy PKB na mieszkańca od 75% średniej unijnej także dlatego, że od 1 stycznia 2007 członkami UE zostały Rumunia i Bułgaria.

2. Drugim poważnym wyzwaniem jest zatrzymanie postępującego zróżnicowania poszczególnych części województwa. Pozostałe do rozdysponowania po roku 2010 środki europejskie powinny być alokowane aby tego zróżnicowania nie pogłębiać, a więc z silnym uwzględnieniem poziomu zamożności samorządów ubiegających się o wsparcie. W związku z tym, że województwo mazowieckie ma do tej pory najniż-

szy wskaźnik wykorzystania środków unijnych to przestrzeganie tej zasady przez najbliższe trzy lata obecnej perspektywy może dać już wymierne rezultaty.

Konieczne jest natychmiastowe uruchomienie instrumentu wspierania rozwoju finansowanego z budżetu województwa (podobnego do istniejącego przez kilka lat samorządowego instrumentu wsparcia rozwoju Mazowsza) ale adresowanego tylko do obszarów o niskim poziomie zamożności. Najpełniej oddającym ten poziom zamożności jest wskaźnik syntetyczny (uwzględniający PKB per capita + stopa bezrobocia + nakłady inwestycyjne), który już obecnie jest liczony w układzie subregionalnym. Trudno sobie bowiem wyobrazić, żeby najbogatsze województwo w Polsce nie prowadziło przemyślanej polityki intra regionalnej, która zapobiegała by pogłębianiu różnicowania wewnątrz regionalnego.

Plan dla Mazowsza – propozycje

Prawo i Sprawiedliwość zobowiązuje się do:

1. Utworzenia budżetu zadaniowego.

- W latach 2011–2012 nastąpi naprawa sytuacji finansowej Województwa Mazowieckiego, zrównoważenie budżetu i przygotowanie niezbędnych projektów.
- Drogi to krwiobieg gospodarki i możliwość pobudzenia rozwoju słabiej rozwiniętych części Mazowsza. W latach 2012–2013 nastąpi rozbudowa infrastruktury drogowej i wodociągowej. Drogi będą remontowane dokładnie. Nie będzie już dochodziło do sytuacji, gdzie dla efektu medialnego 2 razy otwieraną tą samą drogę, a już po roku pojawiły się koleiny.
- W latach 2014–2015 środki zostaną przeznaczone na dobra kultury, infrastrukturę sportową i szkolną.
- Lata 2016–2018 przeznaczone zostaną na wsparcie gmin i powiatów

naszego województwa.

2. Środki finansowe Mazowsza będą dzielone na poszczególne okręgi (NUTS – 3) zgodnie z zasadami obowiązującymi w celach spójności Unii Europejskiej:

- **konwergencji** – czyli spójności – Mazowsze wspiera rozwój infrastruktury oraz potencjału gospodarczego i ludzkiego najbiedniejszych regionów (będzie 65 proc. wszystkich wydatków). Ze tych funduszy będą korzystały regiony których Produkt Krajowy Brutto (PKB) na mieszkańca (z lat 2006–2010), wynosi mniej niż 60% średniego PKB Mazowsza liczonego dla 6 okręgów NUTS – 3 położonych na terenie Mazowsza. 20 proc. funduszy skierowanych będzie do okręgów NUTS – 3, których Produkt Krajowy Brutto (PKB)

na mieszkańca (z lat 2006–2010) wynosi mniej niż 90% średniej Mazowsza.

- **podniesienia konkurencyjności regionów i zatrudnienia** – czyli Mazowsze wpiera innowacje i badania naukowe, zrównoważony rozwój oraz szkolenia zawodowego (prawie 15 proc. wszystkich wydatków w ramach funduszy). Cel ten skierowany jest do regionów NUTS – 3 nie objętych celem „konwergencja”.
3. Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych zostanie zreformowana i rozpocznie normalną pracę. Nastąpi przyspieszenie przyznawania i wydawania środków unijnych.
 4. Spółki należące do Województwa Mazowieckiego takie jak: Agencja Rozwoju Mazowsza S.A., Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. i Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., zostaną przekształcone z nic nie robiących partyjnych synekur na instytucje, które będą finansowo i aktywnie wspierały mazowieckich przedsiębiorców korzystających z finansowania środkami UE.
 5. Koleje Mazowieckie nie zostaną sprzedane. Pozostaną własnością Województwa Mazowieckiego. KM zostaną zaopatrzone w nowoczesny tabor kolejowy. Błędne decyzje Zarządu PO–PSL, dotyczące rezygnacji zakupu nowych składów kolejowych współfinansowanych ze środków UE zostaną anulowane i rozszerzone. Każdy mieszkaniec Mazowsza będzie miał prawo do nowoczesnego, wygodnego transportu kolejowego. Wprowadzimy ekspresy regionalne łączące Warszawę na największymi miastami Mazowsza.
 6. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego zostanie rozszerzony o Program Rozwoju Subregionów, w ramach którego każdy z subregionów naszego województwa otrzyma program dostosowany do własnych potrzeb i warunków regionalnych. Pozwoli to na racjonalne rozdysponowanie środków i niwelowanie różnic pomiędzy biednymi, a bogatymi.
 7. Sytuacja finansowa mazowieckich szpitali wojewódzkich ulegnie poprawie i stabilizacji. Na stanowiskach kierowniczych zostaną zatrudnieni specjaliści od zarządzania i finansów, co pozwoli na ograniczenie zbędnych kosztów i racjonalizację wydatków. Wprowadzony zostanie zakaz konkurencji dla lekarzy. W chwili obecnej średnia pensja wśród lekarzy pracujących w szpitalach wojewódzkich wynosi 10 000 złotych. Lekarze pracują także w prywatnych placówkach, Co obniża standard usług świadczonych w szpitalu, generuje dodatkowe koszty dla szpitala i sprawia, że lekarze tylko część uwagi poświęcają publicznym pacjentom

Stan Województwa Mazowieckiego na koniec rządów koalicji PO – PSL, sprawującej władzę na Mazowszu w latach 2006–2010. – ogólny zarys

Władza koalicji Platformy Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego w Województwie Mazowieckim doprowadziła do zapaści finansowej. W tym okresie zadłużenie województwa wzrosło z **3,9%** PKB w roku 2006 do **58,5%** PKB w roku 2010. W roku **2006** roku zadłużenie wyniosło **83 milionów złotych**, w 2007 roku 352 milionów zł., w 2008 roku 897 milionów złotych, w 2009 roku 1,275 miliarda złotych. Na koniec **2010** roku ma być to dług w wysokości **1,635 miliarda złotych**. Powstała budżetowa „Dziura Struzika”. Włodarze naszego regionu zachowują się jak „pijany woźnica”, bez żadnego planu wyjścia z sytuacji. Lawinowo wzrasta także koszt obsługi tego ogromnego długu. W **2007** roku było to ok. **1 miliona złotych**, 2008 rok 21,6 milionów zł., 2009 rok 76 milionów zł., **2010** rok **105 milionów złotych**. Niekompetentne rządy doprowadziły do lawinowego narastania długu i kosztów jego obsługi. Ostatnie 4 lata to istny festiwal kredytów i nieodpowiedzialności. Mazowsze stało się polską „matą Grecją” finansową. Dla zasypania dziury budżetowej, rządząca koalicja zamierza dokonać dzikiej prywatyzacji Kolei Mazowieckich. Jest to działanie krótkowzroczne, skandaliczne i szkodliwe dla Mieszkańców Województwa Mazowieckiego. Prywatyzacja podniesie koszty przejazdów i pozbawi Mazowsze wpływu na przewozy kolejowe.

Nie jest realizowane uchwalone prawo. Uchwały pozostają tylko na papierze. Taka sytuacja nie pozwala na rzetelne realizowanie założeń i planów. Panuje całkowity chaos finansowy i inwestycyjny. Budżet województwa jest nowelizowany na każdej sesji Sejmiki. Podobna sytuacja dotyczy Wieloletni Plan Inwestycyjny WM. Tego typu działania są szkodliwe dla naszego Województwa.

Województwo Mazowieckie poniosło całkowitą klęskę w wydatkowaniu funduszy Unii Europejskiej. Mazowsze jest najgorsze w Polsce w wykorzystywaniu środków UE. W latach 2007 – 2010 udało się wydać i rozliczyć tylko 5,9% przyznanych środków i podpisać umowy na 32,8% przyznanych pieniędzy. Nasze województwo jest na szarym końcu. Najlepsze w kraju Województwo Opolskie rozliczyło 22,1%, a Województwo Pomorskie podpisało umowy na 70,4%. Tragiczną nieudolność koalicji PO – PSL pokazuje fakt, że na organizację MJWPU wydano miliony złotych i zatrudniono tam ponad 400 osób. Dzięki nieudolności PO i PSL Mazowsze nie tylko zadłużyło się „po uszy” i na pokolenia, ale także nie potrafi skorzystać z niepowtarzalnej szansy na rozwój i modernizację jaką dają Fundusze Europejskie.

W 2007 roku uchwałą Sejmiku przyjęty został Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007–2013.

Zawiera on wiele trafnych diagnoz dotyczących naszego województwa. Właściwie także ocenia szanse i zagrożenia z jakimi przyjdzie nam się zmierzyć. Pozwolę sobie przypomnieć kilka problemów naszego regionu zawartych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego:

- W województwie Mazowieckim występuje największe w kraju wewnątrz-regionalne zróżnicowanie w Produkcie Krajowym Brutto na jednego mieszkańca (per capita).
- Zasięg procesów rozprzestrzeniania się (dyfuzji) impulsów rozwojowych z aglomeracji Warszawskiej jest ograniczony do 30–50 km.
- Występuje ograniczony dopływ kapitału zagranicznego na obszary poza aglomeracją warszawską.

Według założeń tego Planu, Zarząd Województwa miał podejmować działania prowadzące do równoważenia rozwoju województwa mazowieckiego, poprzez dążenie do osiągnięcia spójności wewnętrznej województwa w aspekcie terytorialnym, społecznym i gospodarczym.

Jednak w czasie prac nad Opisem Szczegółowym do tego programu, a zwłaszcza przy układaniu „Listy projektów dużych i kluczowych” (załącznik nr.4 do Opisu Szczegółowego RPO WM) przyjętej Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego jako „Indykatorywny Plan Inwestycyjny – Projekty Kluczowe w Ramach RPO WM 2007 – 2013” górę wzięły partykularne interesy, stawiane wyżej niż dobro całego regionu. Miało być zgodnie ze standardami zachodnioeuropejskimi, a wyszło jak na południu Włoch. W przypadku tej listy słowo „kluczowy” należy w niejednym przypadku traktować z przymrużeniem oka, gdyż „kluczowość” wielu projektów zdaje się polegać tylko na znajdowaniu się w odpowiednim okręgu wyborczym (Termy Gostynińskie, uzdrowisko Konstancin-Zdrój,...) Najgorsze w tym jest jednak to, iż wybór projektów finansowanych z tej puli miał charakter czysto polityczny. Przy takim kryterium wyboru projektów warto na nie spojrzeć pod kątem środków przypadających na jednego mieszkańca zamieszkującego dany okręg wyborczy. Pomocna będzie poniższa tabela:

Nazwa i numer okręgu:	Wartość projektów w mln zł	Wartość projektów w przeliczeniu na mieszkańca w zł
Warszawski (okręgi nr. 1,2,3)	1 702,6	1001 zł
Płocko-Ciechanowski (nr. 4)	1 308,9	1470 zł
Radomski (nr. 5)	420,3	580 zł
Siedlecko-Ostrołęcki (nr. 6)	479,1	535 zł
Podwarszawski (nr.7)	1 926,4	2022 zł

Źródło: Opracowanie własne. Stan na 31.12.2009 r. W wyczerpieniach pominięto programy o charakterze ogólnowojejewódzkim.

Tego typu działania potęgują i pogłębiają różnice pomiędzy okręgami naszego województwa. Zamiast równowagi i równoważenia nierówności następuje potęgowanie różnic. Dzięki PO i PSL bogaci stają się jeszcze bogatsi, a biedni mają dalej tkwić w biedzie i bez szans na rozwój.

Obecnie PKB (tzw. produkt krajowy brutto) na jednego mieszkańca Mazowsza znacznie przekracza 75% średniej w UE. Poziom ten wynosi 88%. Mazowsze jest jednak bardzo rozwarstwione jeśli chodzi o bogactwo jego mieszkańców.

PKB w podregionach województwa mazowieckiego			
	województwo = 100	Polska = 100	UE-27 = 100
województwo mazowieckie	100	160	88
ciechanowsko-płocki	65	104	57
siedlecko-ostrołęcki	47	75	41
radomski	45	72	39
m.st. Warszawa	191	305	167
warszawski wschodni	49	79	43
warszawski zachodni	72	115	63

Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Stan na 31.12.2009 r.

Pokazane dane unaczyniają rozwarstwienie ekonomiczne naszego województwa i działania koalicji PO – PSL, które te różnice pogłębiają.

Województwo Mazowieckie w ramach perspektywy finansowej na lata 2007 – 2013 ma do wydania 3 miliardy euro czyli ok. **12 miliardów złotych**. Jednak pogłębiając różnice przekazuje ogromne środki na miasto Warszawa. Tymczasem w Warszawie już w chwili obecnej, wartość projektów wspieranych przez UE wynosi **18 miliardów złotych**. Taka dyslokacja środków UE jest skrajnie niesprawiedliwa.

Ze szkodą dla najbiedniejszych gmin zlikwidowano w tym roku Samorządowy Instrument Wsparcia i Rozwoju Mazowsza, dzięki któremu najbiedniejsze gminy mogły budować i remontować drogi, wodociągi, szkoły i infrastrukturę dla przedsiębiorców.

Program dla Mazowsza w zakresie infrastruktury i transportu publicznego

Jedną z podstawowych barier w rozwoju Mazowsza jest niewydolność systemu transportowego. Rozwój obszarów aglomeracji warszawskiej oraz ośrodków subregionalnych

w postaci silnej urbanizacji oraz powstawania nowych firm, zwłaszcza usługowych, sprawia, że systematycznie wzrasta natężenie ruchu pasażerskiego i towarowego. Potwierdzają to prowadzone badania natężenia ruchu w Warszawie. Spośród 6 mostów na Wiśle, łączących nie tylko dwie części miasta, ale też województwa, w 2009 r. na 5 zanotowano zwiększenie natężenia ruchu w stosunku do roku 2008. Wzrost wynosił od 4,6 proc. na Moście Siekierkowskim do 32,7 proc. na Moście Świętokrzyskim. Tylko na Moście Łazienkowskim odnotowano nieznaczny spadek o 2,8 proc. Podobnie wygląda przyrost ruchu dobowego na wybranych ciągach ulic w kierunku Centrum. W 7 lokalizacjach na 8 objętych badaniem w latach 1998-2007 przyrost natężenia ruchu pojazdów nastąpił od 9 do 72 proc. (!)

W efekcie wydłuża się czas poruszania się samochodem po stołecznej aglomeracji. Utrudnienia występują już nie tylko w godzinach szczytów komunikacyjnych.

Sytuacja ta powoduje narastającą uciążliwość nie tylko dla mieszkańców Warszawy i okolicznych terenów, ale także osób z całego województwa, które tu pracują, uczą się, załatwiają sprawy w urzędach itp. Problem niewydolności systemu transportowego na Mazowszu dotyczy większości mieszkańców.

Ze zjawiskiem tym można skutecznie walczyć poprzez rozwój infrastruktury i transportu publicznego. Osią tego systemu powinien być transport szynowy. Ekologiczny, bezpieczny i zdolny do przewożenia dużych potoków podróżnych. Pozytywnym przykładem zastosowania tego typu rozwiązań jest Berlin i Brandenburgia, gdzie mimo rozwoju motoryzacji zatłoczenie aglomeracji jest dużo mniejsze niż na Mazowszu. Przełomem w rozwoju transportu kolejowego były lata 2002–2006, gdy w woj. mazowieckim rządziła koalicja z udziałem PiS, a w Warszawie prezydentem miasta był Lech Kaczyński. Wtedy doszło do utworzenia Szybkiej Kolei Miejskiej i Kolei Mazowieckich. Intensywnie rozbudowywano metro. Dokonano pierwszych od ćwierć wieku inwestycji w tabor kolejowy. SKM nabyła sześć gruntownie zmodernizowanych pociągów, a Koleje Mazowieckie 10 nowoczesnych pociągów elektrycznych oraz 11 składów nowoczesnych wagonów piętrowych do przewożenia dużych potoków pasażerów. Warszawska Kolej Dojazdowa natomiast została przejęta od państwa przez samorządy i powstała koncepcja jest modernizacji i rozbudowy.

Niestety proces ten został zahamowany w kończącej się kadencji przez nowe władze województwa i Warszawy wywodzące się z PO. Mimo sprzyjającej sytuacji finansowej w pierwszych latach tej kadencji nie rozpoczęto żadnych nowych projektów. Dokończono jedynie te zainicjowane i rozpoczęte za poprzednich władz. Na Mazowszu przeprowadzono jedynie zakup lokomotyw do wagonów piętrowych, co było dokończeniem projektu zaplanowanego wcześniej. Natomiast przez cztery lata na skutek prowadzonej nieudolnie polityki nie udało się doprowadzić nawet do rozstrzygnięcia przetargów na

zakup 20 nowoczesnych pociągów dla Kolei Mazowieckich oraz 16 takich pociągów do obsługi połączenia lotniska w Modlinie z centrum Warszawy. Przykładem wyjątkowej nonszalancji i chaotycznego działania była zapowiedź prywatyzacji Kolei Mazowieckich w celu doraźnego załatwienia dziury budżetowej.

Nie udało się też dokończyć rozpoczętego wcześniej programu budowy parkingów strzeżonych na kilkunastu węzłowych stacjach przesiadkowych na Mazowszu w systemie „Parkuj i Jedź”. Mimo, że na wszystkie te projekty były zabezpieczone środki finansowe. Wieloletnie opóźnienia powstały przy budowie regionalnego portu lotniczego w Modlinie. Nie przeprowadzono też reformy administracji drogowej, tak aby dostosować ją do współczesnych potrzeb.

Krytyczną ocenę działań na rzecz usprawnienia systemu transportu w aglomeracji warszawskiej przedstawiła też Najwyższa Izba Kontroli w raporcie opublikowanym w maju 2010 r.

Propozycje

Usprawnienie systemu transportowego na Mazowszu jest naczelnym zadaniem dla nowych władz samorządowych. Należy w tym celu rozbudowywać infrastrukturę oraz system transportu publicznego. Powinno to być zadanie realizowane kompleksowo, spójnie i długofalowo. Dla zagwarantowania takiego charakteru należy uchwalić Plan Zrównoważonego Transportu dla województwa mazowieckiego. Powinien to być akt prawa miejscowego na wzór planów zagospodarowania przestrzennego. Plan ten powinien określać sieć komunikacyjną, na której jest planowane wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej; ocenę i prognozy potrzeb przewozowych; przewidywane finansowanie usług przewozowych; preferencje dotyczące wyboru rodzaju transportu; zasady organizacji rynku przewozów; pożądany standard usług przewozowych. Takie plany powinny powstać też na poziomie powiatowym i gminnym, jako realizacja zapisów planu wojewódzkiego. W ten sposób stworzone zostaną podstawy do zbudowania na Mazowszu zintegrowanego systemu transportu publicznego. Podstawę prawną do utworzenia takich planów daje przygotowywana przez parlament ustawa o zbiorowym transporcie publicznym.

Podstawą tego systemu powinien być transport szynowy. Dlatego należy rozbudowywać kolej, metro i linie tramwajowe. Szczególny nacisk należy położyć na modernizację taboru oraz rozbudowę sieci przystanków na istniejących liniach kolejowych i budowę węzłów przesiadkowych opartych o parkingi strzeżone w systemie „Parkuj i Jedź”. Należy dokończyć budowę drugiej linii metra oraz rozbudować kolej naziemną (lub szybki tramwaj) będącą przedłużeniem metra i łączącym stacje końcowe z terenami poza granicami administracyjnymi Warszawy. W pierwszej kolejności powinno to doty-

czyć kierunków na Łomianki i Piaseczno. Konieczna jest też rozbudowa linii Warszawskiej Kolei Dojazdowej.

Szczególnie ważne jest zapewnienie szybkich połączeń kolejowych głównych ośrodków subregionalnych (Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce) z Warszawą.

Należy doprowadzić do integracji polityki taryfowej na poziomie województwa i aglomeracji warszawskiej w szczególności. Budowa nowych osiedli mieszkaniowych powinna uwzględniać potrzeby transportowe, a zgoda na ich powstanie powinna wiązać się z odpowiednimi zmianami w planie transportowym.

Należy zreformować administrację drogową w postaci Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich poprzez wyraźne wydzielenie pionów odpowiedzialnych za bieżące utrzymanie dróg i gospodarowanie pasem drogowym oraz inwestycje. Polityka inwestycyjna w zakresie dróg wojewódzkich powinna mieć spójny charakter biorący pod uwagę potrzeby całego województwa oraz powinna być skoordynowana z inwestycjami drogowymi prowadzonymi na poziomie centralnym.

Konieczne jest przyspieszenie budowy lotniska regionalnego w Modlinie oraz zagwarantowanie sprawnego skomunikowania z Okęciem i centrum Warszawy.

Program rozwoju regionu radomskiego

Radomskie należy do regionów, gdzie po przemianach ustrojowych wystąpiło bezrobocie strukturalne związane z upadkiem określonych gałęzi przemysłu. Jednak w przeciwieństwie do innych regionów w Radomskim od kilkunastu lat stopa bezrobocia utrzymuje się na poziomie należącym do najwyższych w całej Unii Europejskiej. Tego rodzaju długotrwały kryzys może zostać trwale przełamany przez czynniki endogeniczne. Podstawowym zaś warunkiem ich działania jest obecność wysokiej klasy kapitału ludzkiego. Tymczasem masowy odpływ młodych zdolnych ludzi jawi się jako podstawowa bariera rozwoju regionu.

Przyczyną tej sytuacji jest niedostatek infrastruktury publicznej, która kształtuje, zatrzymuje i przyciąga wykwalifikowane kadry. Tego rodzaju infrastruktura to uczelnie wyższe, instytucje wyższej kultury, specjalistyczne placówki medyczne, publiczne media, urzędy o znaczeniu krajowym i wojewódzkim. Radom pozostaje największą w Polsce aglomeracją nie posiadającą publicznej wyższej uczelni o profilu humanistycznym; największą w Polsce aglomeracją nie posiadającą filharmonii. W porównaniu z miastami podobnej wielkości Radom posiada dwukrotnie mniej szpitali. W przeciwieństwie do wielu mniejszych ośrodków Radom nie posiada studiów nadawczych ani Polskiego Radia, ani Telewizji Polskiej. U podłoża tych zaniedbań leży fakt, że Radom jest jednym z dwóch

największych w Polsce miast, które w drodze ostatniej reformy zostały pozbawione statusu wojewódzkiego, a tym samym – niepisanego prawa do posiadania infrastruktury o znaczeniu regionalnym.

Konkluzja

Radom (podobnie jak Płock) powinien zostać uzyskać **status ośrodka regionalnego** zarówno w rządowych jak i samorządowych dokumentach związanych z rozwojem regionalnym. W konsekwencji Radom powinien osiągnąć poziom wyposażenia w infrastrukturę publiczną na poziomie porównywalnym z innymi miastami tej wielkości. Najlepszym punktem odniesienia w tym względzie powinno być miasto Kielce.

Zamierzenia

I. Szybki rozwój ośrodka akademickiego

Bezwzględna podstawa wszelkich działań zmierzających do przetamania kryzysu w regionie.

Cel: dostępność kształcenia na poziomie wyższym we wszystkich podstawowych kierunkach

- **Rozwój Politechniki Radomskiej** – nowe jednostki:
 - wydział budownictwa i architektury,
 - park naukowo-technologiczny,
 - inne – zależnie od planów Uczelni.
- **Powołanie nowych podmiotów szkolnictwa wyższego:**
 - Wyższa szkoła zawodowa (o profilu uniwersyteckim):
 - poprzez przekształcenie Kolegium Nauczycielskiego i N. Kolegium Języków Obcych:
 - wydział filologii polskiej,
 - wydział filologii obcych,
 - wydział pedagogiki,
 - ponadto nowy: wydział biologii i nauk o ziemi.
 - Wyższa szkoła muzyczna (zbieżne z postulatem Komitetu Budowy Szkoły Muzycznej)
 - Filia akademii medycznej (w oparciu o nowy szpital specjalistyczny)
 - Regionalna biblioteka naukowa (gromadzenie zbiorów z dziedzin dotychczas niedostępnych w innych bibliotekach w Radomiu)
 - Uniwersytecki ogród botaniczny (jako baza dla wydziału biologii i nauk o ziemi)
- **Program rozwoju kadry naukowej:**
 - mieszkania dla pracowników naukowych,

– stypendia dla młodych pracowników naukowych.

■ Program wsparcia dla studentów i promocji studiów dziennych w Radomiu:

- ośrodek kultury akademickiej w centrum miasta wraz z małym akademikiem ze zniżkowymi opłatami dla najlepszych studentów i absolwentów rozpoczynających studia w Radomiu,
- dodatkowe stypendia naukowe dla najlepszych studentów,
- promocja Radomia jako ośrodka akademickiego – w innych miastach, przede wszystkim w Polsce południowo-wschodniej.

II. Inne elementy infrastruktury społecznej o znaczeniu regionalnym

■ **Nowy szpital specjalistyczny** lub nowe oddziały w już istniejących, których brak w obecnych szpitalach (onkologia, kardiochirurgia, neurochirurgia na poziomie uniwersyteckim); baza dla filii akademii medycznej

■ **Filharmonia z salą koncertowo-widowiskową na 700-800 miejsc**

■ **Redakcje Polskiego Radia i Telewizji Polskiej:**

- studia umożliwiające nagrywanie, montaż i bezpośrednią transmisję programów (obsada po co najmniej kilku dziennikarzy, jak w Toruniu)
- w paśmie regionalnym Polskiego Radia radomski program lokalny (jak Radio Słupsk w paśmie Polskiego Radia Koszalin)

III. Regionalne węzły komunikacji publicznej z infrastrukturą techniczną

■ **Port Lotniczy Radom**

Port lotniczy Radom powinien być wspólnym przedsięwzięciem samorządu miasta Radomia i samorządu województwa mazowieckiego jako ważna inwestycja równoważenia rozwoju południowej części województwa.

■ **Regionalne centrum usługowe** – przebudowa otoczenia dworca kolejowego w Radomiu:

- część komunikacyjna: integracja środków transportu publicznego o zasięgu krajowym, regionalnym i miejskim – utworzenie ześrodkowanego zespołu przystanków komunikacji autobusowej w pobliżu placu dworcowego; wprowadzenie obwodnicy śródmiejskiej w tunel w ciągu ulic Poniatowskiego i Prażmowskiego – na powierzchni komunikacja publiczna i ruch pieszy;
- część komercyjna – w drodze partnerstwa publiczno-prywatnego z udziałem samorządów województwa i miasta, PKP Dworce Kolejowe, Poczty Polskiej oraz inwestorów prywatnych: wprowadzenie intensywnej wysokiej zabudowy z przeznaczeniem na działalność handlowo-usługową, biura, hotele; w miejscu skweru koło pomnika WiN budowa sali koncertowo-widowiskowej na 700-800 miejsc

(dla filharmonii; lokalizacja uzgodniona z dyrektorem Radomskiej Orkiestry Kameralnej).

Przebudowane dworce kolejowe w Europie stają się najbardziej atrakcyjnymi punktami dla wszelkiego rodzaju działalności wymagającej wysokiej dostępności oraz dużej liczby klientów. Położenie radomskiego dworca na przecięciu dwu ważnych linii kolejowych, z perspektywą dojazdu z Warszawy w czasie poniżej godziny czyni go lokalizacją liczącą się w skali krajowej.

IV. Infrastruktura drogowa i kolejowa

Radom leży na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: trasy nr 7 (E 77) prowadzącej z północy na południe Polski, trasy nr 12 z zachodu na wschód i trasy nr 9 (E-371) prowadzącej na południowy –wschód. Wszystkie one powinny być zmodernizowane do standardu dróg szybkiego ruchu (tam gdzie to możliwe dróg ekspresowych) z miejscami obsługi podróżnych (MOP). Samorząd województwa powinien współdziałać z administracją rządową w tej sprawie.

Konieczne jest wsparcie samorządu województwa dla modernizacji trasy kolejowej z Warszawy do Radomia i dalej na południe Polski znacząco skracające czas dojazdu do i z Warszawy.

W samym Radomiu samorząd województwa powinien wesprzeć poszerzenie publicznego transportu o transport szynowy z zachodu na wschód z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury kolejowej po jej gruntownej modernizacji i uzupełnieniu o kolejne przystanki, a z północy na południe wymagający zbudowania linii tramwajowej

Region radomski ma najgorszy stan dróg wojewódzkich. Wszystkie one powinny być zmodernizowane i doprowadzone do standardu dróg wojewódzkich ze ścieżkami rowerowymi w najciekawszych krajobrazowo obszarach budowanych przy współdziałaniu z samorządami gminnymi.

Konieczne jest także rozpoczęcie przygotowań do budowy nowej przeprawy mostowej przez Wisłę w miejscowości Maciejowice k/Kozienic

V. Radomskie jako region turystyczny

Turystykę postrzega się obecnie jako największą i najszybciej rosnącą gałąź gospodarki. Szacuje się, że stanowi ona obecnie 10% wartości gospodarki światowej.

■ Opracowanie strategii marki regionu

Zważywszy na słabą rozpoznawalność regionu radomskiego jako celowe jawi się podjęcie prac nad wypracowaniem marki regionu. Dużym zagrożeniem dla możliwości promocji regionu radomskiego jest forsowana przez dotychczasowe władze województwa mazowieckiego próba wykreowania jednolitej marki dla całej-

go województwa. Jest to o tyle niemożliwe do osiągnięcia, że województwo składa się z części o zupełnie odmiennej charakterystyce – zwłaszcza historyczno-kulturowej, ale także krajobrazowej. Sprowadzenie wszystkiego do hasła „Mazowsze” jest zakłamanie rzeczywistego obrazu dziedzictwa kulturowego województwa. Prowadzi w szczególności do zatracenia specyficznych walorów regionu radomskiego. W dobie Jagiellonów – okresie świetności Radomia – Warszawa z większością Mazowsza pozostawała poza Koroną Polską; Jan Kochanowski nie był poetą mazowieckim; tradycje Zagłębia Staropolskiego i Centralnego Okręgu Przemysłowego nie mają nic wspólnego z Mazowszem; jodłowo-bukowe lasy Puszczy Kozienickiej, kamieniołomy Przedgórze Iłżeckiego, ostańce skalne i dołu rudne na Garbie Gielniowskim, Małopolski Przełom Wisły – to dziedzictwo przyrodnicze jakże różne od krajobrazu mazowieckiego. Wszystko to przemawia za celowością wykreowania specyficznej marki regionu – „Radomskie” bądź „Ziemia Radomska”.

■ **Lokalne ośrodki kulturalno-turystyczne jako bieguny rozwoju**

Do rozwoju małego miasta przyczynić się może powstanie ciekawej placówki przyciągającej turystów, z czasem stającej się wizytówką miejsca. Kariera Białtowa rozpoczęła się od postawienia kilku kukieł dinozaurów. Obecnie przybywa tam milion zwiedzających rocznie. Podobny boom przeżywa Pacanów jako Europejska Stolica Bajek (www.stolica-bajek.pl). W Bodzentynie powstaje – muzeum siekiery... Tego rodzaju współczesna instytucja quasi-muzealna nie musi posiadać zbiorów o wartości zabytkowej. Bardziej atrakcyjne okazują się nowoczesne prezentacje multimedialne, możliwość wzięcia udziału w warsztatach dawnego rzemiosła czy innych imprezach towarzyszących. Kluczem do sukcesu jest oryginalny pomysł. Warto przy tym śpieszyć się, bo dobre pomysły chętnie realizują również inni.

- Iłża – stolica polskiego garncarstwa artystycznego
- Kozienice – muzeum Wisły Środkowej (flisactwo, przyroda) Wisła to największa dzika rzeka w Europie; jeden z dwóch najmniej uregulowanych odcinków znajduje się między Dęblinem a Kozienicami. Pod Kozienicami flisacy zbudowali most pontonowy, po którym wojska Jagiellonów przepłynęły się w drodze pod Grunwald. Dzieło to jest stawiane w rzędzie największych osiągnięć inżynierskich średniowiecza.
- Lipsko – ośrodek tradycyjnego okręgu uprawy tytoniu W Polsce dotychczas brak placówki przedstawiającej tradycję uprawy tytoniu.
- Pionki – muzeum inżynierii leśnej (w oparciu o parowozownię kolejki wąskotorowej)
- Przysucha – ośrodek trzech kultur (w oparciu o barokową bożnicę żydowską) Wzór: fundacja „Pogranicze” w Sejnach
- Skaryszew – muzeum konia pociągowego Najbliższa konkurencja koło Poznania: <http://www.muzeum-szreniawa.pl/?q=pl/node/267>

- Solec – ośrodek wikliniarstwa
- Szydłowiec – skansen górnictwa skalnego *Nawiązanie do projektu z lat 70.*
- Zwoleń – ośrodek tradycji języka polskiego *Dzięki Janowi Kochanowskiemu rdzeniem literackiego języka polskiego jest tutejszy dialekt*
- ponadto w rejonie Przysuchy i Szydłowca (Borkowice, Chlewiska) – ośrodek wiejskiej tradycji muzyki i tańca *Nawiązanie do tradycji Taborów Tańca w Chlewiskach (współpraca: stowarzyszenie „Dom tańca” – www.domtanca.art.pl). Radomskie, w szczególności okolice Przysuchy i Szydłowca, to region o wyjątkowo dobrze zachowanej tradycyjnej wiejskiej kulturze muzycznej.*

Tezy programowe dla subregionu płocko-ciechanowskiego

Ogólna charakterystyka przesłanek programowych dla Mazowsza północno-zachodniego

Mazowsze północno – zachodnie obejmuje 11 powiatów, tj. powiat ciechanowski, gostyniński, mławski, płocki, płoński, przasnyski, pułtuski, sierpecki, sochaczewski, żuromiński, żyrardowski oraz miasto Płock. Większość ze wskazanych powiatów wchodzi w skład obszaru płockiego oraz obszaru mławsko – żuromińskiego, które charakteryzuje rolniczy charakter, duża powierzchnia użytków rolnych, bardzo wysoki odsetek osób zamieszkujących obszary wiejskie, wysoki poziom bezrobocia (za wyjątkiem miasta Płocka) oraz wysoka liczba osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Ta część Mazowsza jest dość słabo uprzemysłowiona, za wyjątkiem Płocka, który stanowi największy w kraju środek przemysłu petrochemicznego, zaś dominującą rolę odgrywa produkcja rolna. Pozostałe powiaty, tj. powiat ciechanowski, płoński oraz sochaczewski i żyrardowski zaliczane są z kolei do obszaru największych wpływów aglomeracji warszawskiej.

Mazowsze północno – zachodnie posiada liczne i bardzo atrakcyjne walory przyrodniczo – krajobrazowe o dużym znaczeniu turystycznym. Powyższe wiąże się w szczególności z przebiegającą przez tą część Mazowsza szeroką doliną Wisły, licznymi jeziorami Pojezierza Gostynińskiego, doliną rzeki Skrwy i Bzury oraz malowniczymi parkami krajobrazowymi. Ponadto, obszar ten bogaty jest w ciekawe i dobrze zachowane zabytki oraz tereny rekreacyjne.

Poważnym minusem tego obszaru jest słabe skomunikowanie go zarówno z głównym ośrodkiem regionalnym – Warszawą, pozostałymi regionami kraju, jak i innymi ośrodkami miejskimi i obszarami Mazowsza.

Powyższe ogólne cechy Mazowsza północno – zachodniego determinują najważniejsze działania, które należy podjąć w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu rozwoju gospodarczego, edukacyjno – kulturalnego oraz społecznego.

Wskazane powiaty w wyborach do Sejmiku Województwa Mazowieckiego tworzą okręg wyborczy nr 4.

Założenia programowe dla Mazowsza północno-zachodniego

I. Rozwój infrastruktury

Właściwie prowadzony proces inwestycyjny obejmujący różnego rodzaju infrastrukturę gwarantuje nie tylko poprawę jej funkcjonowania, podwyższenie standardu życia mieszkańców na co dzień ją użytkujących, ale jest również bardzo istotnym mechanizmem stymulującym rozwój gospodarczy regionu oraz jego mieszkańców. Przemysłane oraz efektywnie prowadzone procesy inwestycyjne powinny objąć w szczególności rozwój infrastruktury komunikacyjnej, infrastruktury technicznej zapewniającej bezpieczeństwo przeciwpowodziowe i irygacyjne oraz skuteczną i ekologiczną likwidację odpadów komunalnych i przemysłowych.

1. Infrastruktura komunikacyjna

Celem przemyślanych oraz efektywnie prowadzonych procesów inwestycyjnych w zakresie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej winno być dążenie do zapewnienia bezpiecznych i sprawnych połączeń drogowych i kolejowych pomiędzy ośrodkami subregionalnymi Mazowsza północno – zachodniego oraz jego najważniejszymi ośrodkami miejskimi, tj. Płockiem, Sierpcem, Mławą, Żurominem, Ciechanowem, Płońskiem, Sochaczewem oraz Żyrardowem, a Warszawą.

Ponadto, wsparcia oraz podjęcia dynamicznych działań wychodzących poza fazę studialną i analityczną wymaga rozwój infrastruktury lotniczej na Mazowszu oraz przywrócenie żeglowności rzek przepływających przez jego terytorium. Do najważniejszych zadań w tym zakresie należy zaliczyć:

A. Infrastruktura drogowa

- modernizację dróg wojewódzkich, jak. np. Gostynin – Nowy Duninów (nr 573), Płock – Lipno (nr 555), Sierpc – Mochowo – Dobrzyń n. Wisłą (nr 541), Dobrzyków – Słubice (nr 575), Sierpc – Żuromin (nr 541),
- wsparcie działań na rzecz budowy przeprawy mostowej pod Płockiem polegającej na połączeniu dróg wojewódzkich nr 559, 562 z drogą wojewódzką nr 573 i drogą krajową nr 62;

- wsparcie działań na rzecz budowy przeprawy mostowej w Sochaczewie polegającej na połączeniu drogi wojewódzkiej nr 705 z drogą krajową nr 50 i 2 (północna obwodnica Sochaczewa);
- budowę bezkolizyjnych skrzyżowań ciągów komunikacji drogowej wykorzystywanych jako trasy tranzytowe dla pojazdów ciężarowych celem zapewnienia bezpiecznej oraz płynnej jazdy,
- podjęcie działań w zakresie realizacji koncepcji wielkiej obwodnicy Mazowsza zapewniającej sprawne połączenie ośrodków subregionalnych z Warszawą skutkujące skróceniem czasu przejazdu do około 1 godziny oraz utworzeniem sieci drogowej zapewniającej spójność terytorialną Mazowsza północno – zachodniego z pozostałą częścią regionu.

B. Infrastruktura kolejowa

- modernizacja linii kolejowej – Kutno – Płock – Sierpc,
- podjęcie działań w zakresie realizacji koncepcji przedłużenia Centralnej Magistrali Kolejowej o odcinek linii kolejowej Korytów – Sochaczew – Płock w kierunku istniejących linii kolejowych prowadzących na północ kraju celem zapewnienia kolejowego połączenia pasażerskiego i towarowego Płocka z Warszawą oraz siecią kolejową północ – południe skutkujące znacznym skróceniem długości tras kolejowych i czasu przejazdu,
- zapewnienie szybkiej komunikacji kolejowej pomiędzy planowanym portem lotniczym w Sochaczewie – Bielicach oraz Warszawą, Łodzią i Płockiem.

C. Infrastruktura lotnicza

- wsparcie dla rozwoju regionalnych lotnisk cywilnych, w tym lotniska w Płocku, w zakresie umożliwiającym przeloty pasażerskie przy wykorzystaniu małych samolotów pasażerskich,
- budowę międzynarodowego nowoczesnego portu lotniczego w Sochaczewie – Bielicach, jako alternatywnego lotniska dla lotniska Okęcie w Warszawie oraz planowanego lotniska w Modlinie.

2. Infrastruktura techniczna

- #### A. Infrastruktura techniczna w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i irygacyjnego oraz transportu wodnego
- pomoc dla Gminy Gąbin oraz Gminy Słubice w powiecie płockim w odtworzeniu infrastruktury komunalnej zniszczonej w wyniku wiosennej powodzi w 2010 roku,

- przyspieszenie działań mających na celu odtworzenie zniszczonych lub uszkodzonych obwałowań rzeki Wisła, do których doszło w wyniku wiosennej powodzi w 2010 roku,
- remont obwałowań rzeki Wisła oraz innych rzek przepływających przez tereny Mazowsza północno – zachodniego,
- wsparcie działań mających na celu uzupełnienie brakującej sieci wałów przeciwpowodziowych oraz urządzeń wodnych,
- dofinansowanie oraz aktywizacja działań Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Warszawie w zakresie utrzymania urządzeń irygacyjnych zapewniających odpowiednią i skuteczną meliorację terenów podmokłych oraz nawodnienie obszarów narażonych na wysuszenie,
- uszlifowanie rzeki Wisły dla potrzeb wodnej żeglugi pasażerskiej oraz drobnego transportu towarowego przez podjęcie działań mających na celu pogłębianie torów wodnych.

B. Infrastruktura techniczna w zakresie gospodarki odpadami

- wsparcie działań oraz współdział w budowie nowoczesnych ekologicznych termicznych spalarni odpadów umożliwiających likwidację istniejących składowisk odpadów komunalnych zlokalizowanych na terenie Mazowsza północno-zachodniego,
- lokalizacja nowoczesnej ekologicznej termicznej spalarni odpadów w okolicach Płocka celem rozwiania problemu odpadów komunalnych i przemysłowych stanowiących zagrożenie dla stanu środowiska naturalnego tego obszaru Mazowsza.

II. Wsparcie terenów rolniczych

Rolniczy charakter Mazowsza północno-zachodniego, duża powierzchnia użytków rolnych, bardzo wysoki odsetek osób zamieszkujących obszary wiejskie, słabe uprzemysłowienie oraz dominująca rola produkcji rolnej wymaga prowadzenia przemyślnych, spójnych i aktywnych działań na rzecz terenów rolniczych i ich mieszkańców. Szansą dla tych terenów, ze względu na niską efektywność i wydajność produkcji rolnej, jest rozwój alternatywnych rodzajów aktywności gospodarczej w szczególności przez:

- stworzenie systemu zachęt i ułatwień do podejmowania przez mieszkańców terenów rolniczych działalności w zakresie turystyki, agroturystyki oraz w sferze usług pozarolniczych,
- stworzenie atrakcyjnych instrumentów finansowania przez istniejące wojewódzkie fundusze kredytowe i pożyczkowe dla rolników podejmujących działalność gospodarczą poza sferą rolniczą,

- prowadzenie spójnej i aktywnej działalności promującej turystyczne walory Mazowsza północno-zachodniego,
- rozwój i dalsza profesjonalizacja doradztwa rolniczego, w tym doradztwa w zakresie działalności pozarolniczej,
- wprowadzenie mechanizmów wsparcia dzieci i młodzieży z terenów wiejskich przez podnoszenie poziomu i jakości oferty edukacyjnej oraz bazy oświatowej,
- zapewnienie rozwoju infrastruktury teleinformatycznej celem informatyzacji i zapewnienia dostępu do internetu na terenach wiejskich.

III. Rozwój edukacji i szkolnictwa wyższego jako instrumentu rozwoju regionu i zwalczania bezrobocia

Wspieranie rozwoju edukacji, szkolnictwa wyższego oraz wszelkich form podnoszenia kwalifikacji mieszkańców Mazowsza północno-zachodniego stanowi jedną z podstawowych przesłanek zapewniających rozwój gospodarczy i społeczny tej części Mazowsza. Aktualnie dla ciągłego i dynamicznego rozwoju systemu kształcenia dzieci, młodzieży i dorosłych nie ma alternatywy, która gwarantowałaby zmniejszenie bezrobocia w tej części regionu mazowieckiego, wzrost przedsiębiorczości i operatywności jego mieszkańców oraz podnoszenie konkurencyjności i efektywności regionu i jego mieszkańców. Rozwój edukacji, szkolnictwa wyższego oraz wszelkich form podnoszenia kwalifikacji mieszkańców Mazowsza północno – zachodniego winien opierać się na:

- wspieraniu informatyzacji placówek oświatowych, bibliotek oraz placówek kształcenia ustawicznego celem zapewnienia nowoczesnego wyposażenia w sprzęt komputerowy oraz dostępu do internetu, w szczególności na terenach wiejskich,
- wspieraniu rozwoju nieodpłatnego wyższego szkolnictwa zawodowego realizowanego przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Płocku i w Ciechanowie oraz inne publiczne uczelnie wyższe działające na terenie Mazowsza północno – zachodniego,
- utworzenie i rozwój Centralnego Okręgu Wiedzy, Edukacji, Nauki, Wysokich Technik i Technologii w Płocku oraz rozwoju Płockiego Parku Przemysłowo – Technologicznego,
- wspieraniu rozwoju bibliotek gwarantujących uczniom i studentom z Mazowsza północno-zachodniego dostęp do naukowej i fachowej literatury oraz wydawnictw naukowych, w tym utworzenie biblioteki cyfrowej umożliwiającej korzystanie z zasobów bibliotecznych na odległość za pośrednictwem internetu,
- ścisłej współpracy w zakresie kształcenia z pracodawcami i przedsiębiorcami oraz samorządem gospodarczym w szczególności w sferze szkolnictwa wyższego oraz rozwoju ośrodków naukowych i studenckich,

- wprowadzeniu mechanizmów gwarantujących kształcenie w placówkach samorządowych w kierunkach, na które na rynku pracy istnieje zapotrzebowanie oraz możliwość szybkiego reagowania na zmiany preferencji odnośnie kadr na rynku pracy,
- wspieraniu tworzenia i rozwoju sieci placówek przedszkolnych na terenach wiejskich.

IV. Podnoszenie konkurencyjności gospodarczej regionu

Stworzenie korzystnych warunków do inwestowania gwarantuje wzrost konkurencyjności Mazowsza północno – zachodniego w stosunku do innych obszarów Mazowsza oraz innych regionów kraju. Powyższe z kolei gwarantuje rozwój gospodarczy tej części województwa oraz korzystne zmiany społeczne, w tym zmniejszenie bezrobocia oraz rozwój nowoczesnego rolnictwa, jak również alternatywnych gałęzi gospodarki. Podnoszenie konkurencyjności jest możliwe w szczególności przez:

- zapewnienie przez placówki oświatowe oraz szkoły wyższe Mazowsza północno – zachodniego wykwalifikowanych kadr, w tym wysoko wykwalifikowanych specjalistów, w szczególności w zakresie nowoczesnego budownictwa, mechaniki, chemii przemysłowej, produkcji petrochemicznej oraz informatyki i technologii,
- utworzenie ośrodków badawczo – naukowych, w tym w szczególności Centralnego Okręgu Wiedzy, Edukacji, Nauki, Wysokich Technik i Technologii w Płocku,
- wspieranie rozwoju Płockiego Parku Przemysłowo-Technologicznego, terenów inwestycyjnych wokół Sochaczewa, Żyrardowa, Płońska, Ciechanowa i Mławy, jako atrakcyjnych miejsc lokowania biznesu,
- rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej gwarantującej dogodny, sprawny i bezpieczny transport towarowy i pasażerki,
- rozwój sieci teleinformatycznej celem stworzenia korzystnych warunków dla transferu technologii,
- wprowadzenie systemu zachęt i wsparcia dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami w rozwój turystyki na terenie Mazowsza północno-zachodniego.

V. Opieka zdrowotna

Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej i podnoszenie jej jakości to jedno z podstawowych zadań samorządu wojewódzkiego. Niedofinansowanie kosztów opieki zdrowotnej przez Narodowy Fundusz Zdrowia uniemożliwia samodzielne finansowanie procesów inwestycyjnych, remontowych oraz doposażenia w potrzebny sprzęt medyczny przez placówki opieki zdrowotnej. Za najważniejsze dla zapewnienia odpowiedniej opieki medycznej dla mieszkańców Mazowsza północno – zachodniego uznać należy:

- wspieranie działań oraz programów profilaktycznych umożliwiających wczesne wykrywanie schorzeń u dzieci, młodzieży i dorosłych,
- stworzenie korzystnych warunków opieki zdrowotnej i rehabilitacji dla osób starszych, w tym kombatanatów, oraz osób niepełnosprawnych,
- wspieranie działań inwestycyjnych i remontowych w Wojewódzkim Szpitalu Zespołowym w Płocku, m.in. przez utworzenie przy tym szpitalu centrum opieki paliatywnej, oraz w Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim w Ciechanowie,
- wspieranie działań modernizacyjnych w Wojewódzkim Samodzielnym Zespole Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej im. prof. Eugeniusza Wilczkowskiego w Gostyninie-Zalesiu,
- doposażenie palcówek szpitalnych w nowoczesny sprzęt medyczny oraz utworzenie mechanizmów zachęt dla lekarzy specjalistów do podejmowania pracy w palcówkach samorządowych, w tym zlokalizowanych w Płocku, Ciechanowie i Gostyninie,
- kontynuowanie rozbudowy i rozwoju Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Płocku,
- wspieranie działań mających na celu zapewnienie kształcenia nowych kadr pielęgniarskich oraz podnoszenia przez pielęgniarki swych kwalifikacji,
- doposażenie Stacja Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w Płocku.

VI. Turystyka, kultura, sport i rekreacja

Mazowsze północno-zachodnie posiada liczne i bardzo atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe o dużym znaczeniu turystycznym, których właściwe wykorzystanie może stać się poważnym impulsem do rozwoju tego regionu. W połączeniu z rozwojem instytucji kultury, muzeów oraz obiektów sportowych i rekreacyjnych istnieje szansa na rozwój turystyki, agroturystyki oraz znaczące zwiększenie liczby osób odwiedzających i wypoczywających na terenach nad doliną Wisły, jeziorami Pojezierza Gostynińskiego, doliną rzeki Skrwy i Bzury, malowniczych parków krajobrazowych, jak również korzystających z oferty kulturalnej regionu. W tym zakresie za najważniejsze uznać należy:

- prowadzenie w porozumieniu z innymi samorządami Mazowsza spójnej i aktywnej działalności promującej turystyczne walory Mazowsza północno – zachodniego,
- stworzenie systemu zachęt i ułatwień do podejmowania przez mieszkańców Mazowsza północno-zachodniego działalności w zakresie turystyki oraz agroturystyki,
- finansowanie remontów i rewitalizacji obiektów zabytkowych, w tym zlokalizowanych w małych miejscowościach i na terenach wiejskich, celem utworzenia szlaków turystycznych w oparciu o istniejące zabytki i miejsca warte odwiedzenia,

- wprowadzenie systemu zachęt i wsparcia dla podmiotów zainteresowanych inwestycjami w rozwój turystyki oraz infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej na terenie Mazowsza północno-zachodniego,
- wsparcie dalszego rozwoju instytucji kultury działających na terenie Mazowsza północno-zachodniego: Europejskiego Centrum Artystyczne im. Fryderyka Chopina w Sannikach, Muzeum Mazowieckiego w Płocku, Muzeum Romantyzmu w Opino-górze, Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie oraz Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu,
- doprowadzenie do zmian w działalności Teatru Dramatycznego im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku gwarantujących odpowiednią jakość artystyczną placówki oraz jej dynamiczną działalność.

Tezy programowe dla subregionu siedlecko–ostrołęckiego

Region wschodniego Mazowsza jest typowo rolniczą częścią województwa. Wszystkie wskaźniki rozwojowe pozostają daleko w tyle za metropolią warszawską. Opowiadamy się za zdecydowanym wprowadzeniem zasady wyrównywania dynamiki inwestycji i rozwoju na całym obszarze województwa. Wschodnie Mazowsze potrzebuje inwestycji w infrastrukturę techniczną, drogową, oświatową, sportową, zdrowotną i społeczną. Jednocześnie gospodarka rolna, która została w latach 2008–2010 bardzo silnie dotknięta kryzysem i złą polityką rządu, potrzebuje szczególnego wsparcia. Naszym zdaniem powinien być kontynuowany program „Samorządowy Instrument Wsparcia i Rozwoju Mazowsza”, który został zlikwidowany.

Czyste środowisko i produkcja zdrowej żywności jest ogromną szansą dla rozbudowanego rolnictwa wschodniego Mazowsza. Samorząd Województwa Mazowieckiego powinien wspierać za pośrednictwem WFOŚiGW wszystkie inicjatywy lokalnych samorządów, które prowadzą do poprawy ochrony przyrody. Opowiadamy się za zwiększeniem udziału środków Unii Europejskiej, które dystrybuuje Mazowsze za pośrednictwem własnych jednostek na rzecz projektów chroniących środowisko.

Opowiadamy się za stanowczym odejściem od dotychczasowego podziału dochodów województwa, które są rozdzielane na poszczególne instytucje. Tym sposobem centralny obszar województwa, w którym jest najwięcej szpitali, teatrów, kin, szkół, instytucji zarządzających należących do województwa, otrzymuje najwięcej środków. W ten sposób różnice między poszczególnymi obszarami Mazowsza pogłębiają się. Pisaliśmy już o tym w opisie stanu Mazowsza.

Region wschodniego Mazowsza w roku 2010 uniknął katastrofalnych powodzi. W celu skutecznej ochrony obszarów rolnych konieczne jest prowadzenie prac nad rozbudową infrastruktury hydrologicznej. Małe zbiorniki retencyjne, małe elektrownie wodne, poprawa jakości małej infrastruktury retencyjnej na terenach rolnych, jest sposobem na uniknięcie kataklizmów powodziowych. Wsparcie województwa i program inwestycyjny dla Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych jest absolutną koniecznością.

Będziemy aplikowali o wpisanie subregionu siedlecko–ostrołęckiego do Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, który jest postulowany przez Prawo i Sprawiedliwość.

– Przykładowe konieczne inwestycje, które proponuje Komitet Wyborczy PiS:

1. Budowa infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej w powiatach nadbużańskich, która pozwoli to na zachowanie niepowtarzalnych walorów przyrody tego obszaru i przyspieszy rozwój turystyki na tym obszarze.
2. Siedlce otwartą bramą Doliny Bugu” budowa bazy turystycznej i hotelowej dla podróżnych udających się na wypoczynek w Nadbużańskim Parku Krajobrazowym.
3. Przebudowa drogi 698 Siedlce – Łosice – granica województwa.
4. Budowa drogi wojewódzkiej Ostrołęka – Goworowo – Wyszków
5. Budowa i przebudowa drogi 811 Samaki – granica województwa.
6. Zakończenie przebudowy drogi 637 Węgrów – Warszawa i przebudowa drogi 696 Siedlce – Węgrów.
7. Przy współpracy z GDGKiA jak najszybszy remont drogi krajowej 63 Ceraanów – Sokołów Podlaski – Siedlce – Wiśniew – granica województwa i drogi krajowej S8 – Warszawa – Ostrów granica województwa.
8. Podbudowa i przebudowa wielu dróg – między innymi 801 Warszawa – Wilga – Maciejowice – granica województwa, podbudowa i przebudowa drogi 807 Maciejowice – Żelechów – granica województwa, budowa obwodnicy miasta Łosice, budowa zachodniej obwodnicy miasta Siedlce Iganie – Chodów, poprawa regionalnego układu komunikacyjnego w Powiecie Siedleckim poprzez przebudowę drogi powiatowej nr 3666W Stok Lacki – Olszan-ka, budowa obwodnicy północnej Wyszkowa (wyprowadzenie ciężkiego ruchu przez centrum miasta, który odbywa się drogą krajową nr 62 i ul. Białostocką do trasy S8)
9. Wsparcie finansowe dla Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach w ramach rozbudowy infrastruktury naukowej.
10. Uruchomienie w Siedlcach i Ostrołęce teatrów regionalnych.

11. Wspólnie z Uniwersytetem Przyrodniczo – Humanistycznym w Siedlcach i Gminą Mordy, remont Zespołu Pałacowego w Mordach i utworzenie w nim Centrum Naukowo – Konferencyjnego.
12. Przy współpracy władz państwowych i samorządu siedleckiego przeniesienie więzienia z centrum miasta na teren Gołoborza.
13. Analiza możliwości wykorzystania pokładów wód termalnych w regionie wyszkowskim
14. Utworzenie muzeum roku 1920 (historyczna plebania w Wyszkowie),
15. Budowa ośrodka szkolno – wychowawczego w Wyszkowie dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie (wniosek złożony w 2010 r. w ramach RPO nie został oceniony pozytywnie).
16. Ze względu na szczególny charakter przyrodniczo-kulturowy obszaru dorzecza Bugu i Narwi, samorząd Mazowsza będzie wspierał budowę autostrad rowerowych. Wielokilometrowe ścieżki rowerowe biegnące między powiatami i łączące atrakcyjne tereny przyrodnicze i kulturowe, będą wyjątkową atrakcją turystyczną regionu.
17. Wsparcie turystyki rowerowej, wodnej i agroturystyki stanie się jednym z priorytetów wsparcia Mazowsza dla regionu siedlecko ostrołęckiego.
18. We współpracy z Ministerstwem Sportu i Miastem Ostrołęką, wsparcie budowy kompleksu sportowego dla Mazowsza północno-wschodniego (hala sportowa i stadion lekkoatletyczny)

Tezy programowe dla metropolii warszawskiej.

Program dla Mazowsza – propozycja dla Warszawy

Warszawa jest miejscem zamieszkania i pracy prawie 2000 tys. osób, a ponad 200 tys. mieszkańców okolicznych miast i wsi przyjeżdża tu codziennie do pracy. Miejsca wypoczynku, tereny rekreacyjne skłaniają z kolei warszawiaków do wypadów do sąsiednich miejscowości. Miasto stołeczne stanowi centrum kultury, sportu, edukacji, nauki, lecznictwa oraz jest miejscem zaspokajania wielu potrzeb, również dla mieszkańców okolicznych gmin. W końcu Warszawa jest najważniejszym węzłem komunikacyjnym (lotniczym, kolejowym i drogowym) nie tylko Mazowsza ale i całej Polski. Stąd warszawska infrastruktura (drogowa, komunikacyjna, wodno-ściekowa i ciepłownicza) wpływa również na życie mieszkańców całej aglomeracji warszawskiej. Zasadniczym zadaniem dla władz Województwa Mazowieckiego tj. Sejmiku i Zarządu, jest promowanie poprzez

odpowiednie planowanie i strategiczne myślenie oraz szeroko rozumiane wsparcie współpracy pomiędzy Warszawą i sąsiednimi gminami w celu kompleksowego rozwiązywania wspólnych problemów, które obecnie ze względu na przepisy prawne nie jednokrotnie ograniczają się tylko do granic administracyjnych poszczególnych gmin i powiatów. W duchu partnerstwa stworzymy mechanizmy współpracy, które zaowocują wymiernymi efektami. Zamierzamy prowadzić politykę wspólnego aplikowania o środki unijne na potrzeby całej aglomeracji, szanując jednak odrębność poszczególnych samorządów.

Drogi

Za priorytetowe uznajemy te inwestycje, które mają istotne znaczenie dla codziennego życia mieszkańców naszego regionu, dlatego zintensyfikujemy budowę nowych układów drogowych oraz prace nad modernizacją istniejących dróg, co znacznie poprawi komfort życia nas wszystkich. Ten cel zamierzamy osiągnąć poprzez:

- wspieranie działań Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w budowie i modernizacjach dróg krajowych na terenie Warszawy i gmin sąsiadujących tak, abyśmy wkrótce mogli przejechać ekspresową obwodnicą łączącą ul. Przyczółkową, Lotnisko im. Fryderyka Chopina, Konotopę oraz ul. Powązkowską na zachodzie, z Markami, szosą lubelską i Wawrem na wschodzie. Połączenie Wawra z ul. Przyczółkową zapewni most w ciągu Południowego Obejścia Warszawy, co znacznie usprawni komunikację w całej aglomeracji warszawskiej,
- promowanie wspólnych inwestycji prowadzonych przez sąsiadujące gminy i powiaty, tak aby kompleksowo rozwiązywać problemy komunikacyjne, a modernizacja czy rozbudowa drogi nie kończyła się na granicy administracyjnej jednej czy drugiej gminy, tak jak to obecnie ma miejsce np. na ul. Żołnierskiej w Warszawie i wielu miejscach naszej stolicy.

Jako Samorząd Mazowsza skoordynujemy inwestycje drogowe i ustalanie priorytetów inwestycyjnych przy rozdziale dotacji i funduszy unijnych poprzez promowanie inwestycji wspólnych sąsiadujących ze sobą gmin i powiatów

W miejscach, które w godzinach szczytu nie są przejezdne doprowadzimy do zmiany organizacji ruchu tak by na części pasów ruch odbywał się w różnych kierunkach w zależności od pory dnia co pozwoli rozładować korki.

Będziemy współfinansować i promować akcję „tiry na tory” w celu odblokowania dróg na Mazowszu, poprzez uczestniczenie we współfinansowaniu np. stacji załadunkowych czy przeładunkowych dla tirów

Komunikacja

Rozbudowa sieci drogowej nie rozwiąże wszystkich problemów komunikacyjnych aglomeracji warszawskiej. Dlatego też najistotniejszą rolę ma do spełnienia transport publiczny. Sprawne przemieszczanie się z sąsiednich gmin do centrum Warszawy, a także szybka komunikacja kolejowa między największymi miastami naszego województwa m.in.: Radomiem, Siedlcami, Ciechanowem, Żyrardowem, Sochaczewem pozwoli na szybszy jego rozwój i zmniejszy istniejące dysproporcje pomiędzy subregionami.

W celu rozwoju komunikacji:

- synchronizujemy rozkład jazdy Kolei Mazowieckich z Szybką Koleją Miejską, co pozwoli zwiększyć: liczbę pociągów dojeżdżających z Mazowsza do aglomeracji warszawskiej oraz docelowych stacji posiadających bezpośrednie połączenie z Warszawą,
- wprowadzimy długookresowy program wymiany i unowocześnienia taboru kolejowego, aby każdy mieszkaniec mógł podróżować wygodnie i bezpiecznie,
- na trasach kolejowych w kierunku Warszawy w pobliżu dworców kolejowych będziemy kontynuować lub rozpoczniemy budowę parkingów typu „Parkuj i Jedź” („Park & Ride”),
- połączymy centrum Warszawy (Dworzec Centralny) z lotniskiem im. Fryderyka Chopina i powstającym właśnie portem lotniczym w Modlinie
- na obszarze aglomeracji warszawskiej w gminach gdzie nie istnieje infrastruktura kolejowa zainicjujemy koncepcję powstania szybkiego tramwaju łączącego te obszary z centrum Warszawy (m.in. Konstancin Jeziorna, Łomianki). Natomiast na obszarach, gdzie budowa infrastruktury szynowej jest niemożliwa lub nieoptymalna, uzupełniająca rola przypadnie autobusom kursującym szybciej dzięki wydzielonym pasom ruchu,
- będziemy wspierać i zachęcać samorządy i wszystkie instytucje odpowiedzialne za transport publiczny do ścisłej współpracy w zakresie dalszego rozwoju idei tzw. „jednego biletu”,
- zwiększymy bezpieczeństwo podróży poprzez monitoring w pojazdach na dworcach i przystankach,
- doprowadzimy do szerokich uzgodnień i konsultacji społecznych rozkładów jazdy wszystkich środków transportu publicznego w celu jego optymalizacji i pełnego wykorzystania możliwości przesiadkowych.

Ochrona Zdrowia

Chcemy, aby nasz region mógł się poszczycić dobrze funkcjonującą służbą zdrowia dlatego:

- na terenie aglomeracji warszawskiej pomiędzy wszystkimi szpitalami oraz stacjami pogotowia ratunkowego wprowadzimy zintegrowany system zarządzania usługami medycznymi, aby w pełni wykorzystać istniejące zasoby i poprawić ich efektywność,
- będziemy ściśle współpracować z lokalnymi samorządami w zakresie planowania zakupu sprzętu medycznego tak, aby zapewnić wszystkim mieszkańcom aglomeracji jak najłatwiejszy dostęp do sprzętu wysoko – specjalistycznego,
- w konsultacji z lokalnymi samorządami oraz uwzględniając zapotrzebowanie regionu będziemy wprowadzać programy profilaktyki zdrowotnej dla wszystkich grup społecznych,
- powstrzymamy program „dzikiej prywatyzacji” służby zdrowia, polegającej na przekształcaniu w spółki placówek nie zadłużonych i dobrze prosperujących.

Ochrona środowiska

Głównym celem w zakresie ochrony środowiska jest wdrażanie w życie hasła „zrównoważony rozwój” funkcjonującego w zgodzie z wymogami ochrony środowiska i realiami dynamicznego organizmu gospodarczego. Przedstawiony cel może być osiągnięty tylko poprzez odpowiednie kształtowanie krajobrazu, przemyślaną gospodarkę przestrzenną i właściwe wykorzystanie poszczególnych elementów środowiska tak aby walory przyrodnicze i środowiskowe były szansą a nie barierą rozwoju. Nasze wyjątkowe zasoby przyrodnicze i cały ekosystem nie zna granic administracyjnych, dla tego niezbędne jest wprowadzenie ponadlokalne polityki ochrony środowiska w naszym województwie a w szczególności na obszarze aglomeracji warszawskiej.

Powyższe cel będziemy realizować poprzez:

- wsparcie finansowe dalszej rozbudowy, remontu i modernizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Warszawy i gmin ościennych z pełnym wykorzystaniem istniejącej lub obecnie budowanej infrastruktury,
- wspieranie wspólnych działań samorządów lokalnych prowadzących do rozwiązania problemu odpowiedniego unieszkodliwiania odpadów. Dodatkowo zainicjujemy i wesprzemy finansowo powstawanie zakładów unieszkodliwiania odpadów wykorzystujących najlepsze dostępne technologie, które będą obsługiwały największe miasta naszego województwa wraz z sąsiednimi powiatami i gminami.
- wspieranie tworzenie ponadlokalnego systemu bezpiecznych ścieżek rowerowych np z Warszawy do Kampinoskiego Parku Narodowego i Zalewu Zegrzyńskiego

skiego, pozwoli to w ekologiczny i aktywny sposób poznawać naszą piękną przyrodę,

- akcje i kampanie promocyjno-edukacyjne w celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców naszego regionu co pozwoli na ograniczenie wytwarzanych odpadów, zwiększy poziom odzysku odpadów zebranych selektywnie i umożliwi uzyskania akceptacji społecznej dla realizowanych zadań inwestycyjnych,

Wykorzystując środki europejskie i krajowe m.in. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, będziemy wspierać finansowo inwestycje:

- wykorzystujące energię z odnawialnych źródeł,
- ograniczające zużycia energii poprzez kompleksową termomodernizację obiektów,
- wprowadzające energooszczędne źródła światła,
- likwidujące wyroby zawierające azbest.

Ochrona przeciwpowodziowa

Bieżący roku jest szczególnie obfity w dużą ilość opadów, co przyczyniło się do kilku fal powodziowych i dużego zagrożenia naszego bezpieczeństwa. Skutki przewrania wałów były tragiczne dla kilku nadwiślańskich gmin naszego województwa. Dlatego doprowadzimy do wspólnych działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie i Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych.

Zamierzamy:

- wspólnie z wszystkimi instytucjami i lokalnymi samorządami ustalić zasady współpracy w zakresie kompetencji i finansowania ochrony przeciwpowodziowej,
- przeprowadzić badania stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych na terenie naszego województwa, co pozwoli określić najpilniejsze potrzeby i przygotować wieloletni program ich remontów i modernizacji,
- zwiększymy zakresy bieżących konserwacji cieków wodnych, w celu udrożnienia koryt rzek i kanałów melioracyjnych, co znacznie poprawi bezpieczeństwo przeciwpowodziowe. Na odcinku warszawskim Wisły, dokonamy cięć i trzebież utrudniających przepływ zadrzewień.
- dla najbardziej zagrożonych obszarów województwa i dla m.st. Warszawy wspólnie z samorządami opracujemy programy ochrony przed powodzią oparte na systemie ciągłego monitoringu.

Turystyka

- wprowadzimy jednolity dla Mazowsza system informacji turystycznej (znaki drogowe informacyjne itp.)
- udostępnimy mieszkańcom aglomeracji warszawskiej specjalny portal turystyczny zawierający propozycję spędzania wolnego czasu na terenie Mazowsza wraz z kompleksową informacją na temat: sposobu dotarcia do miejsc wartych zobaczenia, imprez sportowych i kulturalnych, miejsc w których można uprawiać ulubione przez siebie dyscypliny sportu itp.
- w miejscach odwiedzanych najchętniej przez turystów udostępnimy dostęp do bezprzewodowego Internetu.
- będziemy finansować i współfinansować tworzenie map turystycznych dla turystyki pieszej, rowerowej, konnej i innych

Kultura i Edukacja

Utrzymanie i rozwój muzeów, teatrów i ośrodków kultury tak by w większym stopniu w ramach swojej działalności promowały Mazowsze.

Zapewnienie rozwoju placówkom oświatowym z terenu aglomeracji warszawskiej poprzez lepsze dostosowanie kierunków kształcenia (ew. dofinansowanie) do potrzeb rynku we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy, zakładami pracy i przedsiębiorcami.

Zakończenie

Monitoring rozwoju Mazowsza

W związku z pogłębieniem zróżnicowania w rozwoju poszczególnych części Mazowsza w ciągu 10 lat jego istnienia konieczne jest wprowadzenie monitoringu poziomu rozwoju gmin jako podstawy do podejmowania decyzji rozdysponujących pieniądze publiczne przez samorząd województwa mazowieckiego.

Najpełniejszym wskaźnikiem pokazującym poziom rozwoju gmin jest wskaźnik syntetyczny (PKB per capita+ stopa bezrobocia+ nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach per capita). Takie wskaźniki są liczone okresowo na poziomie podregionów (NTUS-3). Jednostką która jest przygotowana do prowadzenia takiego monitoringu jest Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego.